

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/19/2022
Identifikačné číslo spisu:	8418202302
Dátum vydania rozhodnutia:	27.04.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Adamcová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:8418202302.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ L.. A. N., nar. XX.XX.XXXX, bytom D. XXX/XX, C., 2/ A. N., nar. XX.XX.XXXX, bytom U. XX, G., zastúpených JUDr. Pavlom Zavackým, advokátom, so sídlom Hradné námestie 29, Kežmarok, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Račianska 71, o náhradu škody a náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Kežmarok pod sp. zn. 10C/52/2018, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 3. novembra 2021 sp. zn. 3Co/40/2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 3. novembra 2021, sp. zn. 3Co/40/2021 a rozsudok Okresného súdu Kežmarok z 2. júla 2021, č. k. 10C/52/2018-165 z r u š u j e a v e c v r a c i a Okresnému súdu Kežmarok na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1.1. Okresný súd Kežmarok (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 2. júla 2021, č. k. 10C/52/2018-165, zastavil konanie v časti o zaplatenie sumy 2 556 € (výrok I.), uložil žalovanej povinnosti do 30 dní od právoplatnosti rozsudku zaplatiť žalobcovi 1/ sumu 15 000 € (výrok II.) a žalobcovi 2/ sumu 15 000 € (výrok III.), vo zvyšnej časti žalobu zamietol (výrok IV.) a žalobcovi 1/ a žalobcovi 2/ vo vzťahu k žalovanej priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok V.).

1.2. V odôvodnení rozhodnutia prvoinštančný súd uviedol, že mal za preukázané, že sú splnené zákonné podmienky vyplývajúce z ustanovenia § 1 až 5 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej „zákon č. 58/1969 Zb.“) pre ustálenie zodpovednosti žalovanej za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím o vznesení obvinenia voči žalobcom ako aj rozhodnutím o väzbe, lebo žalobcovia boli rozsudkom Okresného súdu Prešov z 02.06.2015, sp. zn. 1T/91/2006 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove z 10.12.2015, sp. zn. 2To/45/2015, spod obžaloby oslobodení (nebolo dokázané, že sa stal skutok, pre ktorý boli žalobcovia stíhaní). Nakoľko žalobca zbral žalobu čo do nároku z titulu náhrady mzdy v sume 2 665 eur späť, predmetom konania ostal len nárok na náhradu nemajetkovej ujmy na základe nezákonného rozhodnutia. Súd nárok na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej rozhodnutím o väzbe považoval za premŕčaný, predmetom konania ostal len nárok na náhradu škody - nemajetkovej

ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím o vznesení obvinenia, ktorý si každý zo žalobcov uplatnil vo výške po 30.000 eur.

1.3. Zákon č. 58/1969 Zb. neupravoval kritériá priznania nemajetkovej ujmy, čo urobil zákonodarca až v zákone č. 514/2003 Z. z. Súd prvej inštancie dal do pozornosti, že uvedený zákon upravuje nemajetkovú ujmu všeobecne, a teda je možné potom odškodniť nielen nemajetkovú ujmu súvisiacu s väzbou, ale aj nemajetkovú ujmu súvisiacu s celým trestným stíhaním. Nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy posudzoval aj ako prípad vadného pozbavenia osobnej slobody podľa Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „Dohovor“), ktorý umožňuje odškodnenie aj nemateriálnej povahy. Súd mal ďalej za to, že ak aj bol určitý osobitný nárok uplatnený žalobcami premlčaný, neznamená to, že bude premlčaný aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, týkajúci sa trestného stíhania. Nemajetková ujma totiž súvisí s celkovým trestným konaním, musí sa preto posudzovať komplexne ako celok.

1.4. Pri rozhodovaní o výške náhrady prihliadol najmä na a/ osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje, b/ závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo, c/ závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote, d/ závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení. Z vykonaného dokazovania mal súd za preukázané, že trestné konanie sa viedlo aj zásluhou súdov celkovo vyše 11 rokov, počas ktorých bolo negatívne zasiahnuté do životov žalobcov. Zmenil sa im celý život, lebo prostredie v ktorom pred vznesením obvinenia žalobcovia žili a pracovali, ich po prepustení z väzby neprijalo. Museli ukončiť podnikanie v rodinnej tlačiarňi, nevedeli si nájsť prácu, jedine brigádnickú, ľudia od nich bočili, a žalobcovi 2/ sa rozpadlo manželstvo. Obom žalobcom sa zhoršil zdravotný stav. Vychádzajúc z okolností tohto prípadu i účelu, ktorý plní inštitút náhrady nemajetkovej ujmy, súd dospel k názoru, že sú splnené zákonné predpoklady pre jej priznanie aj v zmysle čl. 5 ods. 5 Dohovoru i § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“). Preto dospel k záveru, že nárok žalobcu 1/ na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 15.000,- eur je dôvodný a žalovanú zaviazal aj na zaplatenie tejto sumy. Rovnako súd dospel k záveru, že je dôvodný aj nárok žalobcu 2/ na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 15.000,- eur, a preto žalovanú zaviazal aj na zaplatenie tejto sumy. Vo zvyšnej časti nárok žalobcov na zaplatenie nemajetkovej ujmy ako nedôvodný zamietol.

1.5. Pokiaľ ide o náhradu trov konania, súd bol toho názoru, že v prípadoch, keď rozhodnutie o výške plnenia závisí len od úvahy súdu, pričom súčasne sa neuplatňuje žalobcom výška plnenia v zjavne nedôvodnej výške, predstavujúcej šikanózný výkon práva, motivovanej len snahou o navýšenie trov konania a nie záujmom na spravodlivom usporiadaní veci, nemožno od žiadneho žalobcu spravodlivo očakávať, aby sa presne „trafil“ do úvahy súdu, pokiaľ ide o výšku plnenia. Preto bolo namieste priznať plnú náhradu trov konania, ak bol žalobca v základe plne úspešný aj vtedy, ak čo do výšky bol úspešný len v časti.

2.1. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 3. novembra 2021 sp. zn. 3Co/40/2021, na odvolanie žalobcov aj žalovanej, rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch II., III., IV. a V. potvrdil a stranám sporu nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

2.2. Oboznámením sa s obsahom spisu, odôvodnením napadnutého rozhodnutia, zisteným skutkovým stavom, právnym posúdením uplatneného nároku súdom prvej inštancie vo veci samej, krajský súd konštatoval postačujúce zistenie skutkového stavu potrebné pre rozhodnutie veci, ako aj z vykonaného dokazovania, vychádzajúce správne právne posúdenie. Uviedol, že z odôvodnenia rozsudku je zrejмый vzťah medzi skutkovými zisteniami, úvahami pri hodnotení dôkazov a právnym záverom. Odvolací súd sa stotožnil s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie vo vzťahu k meritu veci a k odvolacím námietkam žalovanej a žalobcov dodal, že súd prvej inštancie otázku premlčania náhrady nemajetkovej ujmy posúdil v zhode. Z pohľadu premlčania nebola vylúčená možnosť žalobe vyhovieť a priznať žalobcom náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch za samotné trestné stíhanie. V prejednávanej veci trestné stíhanie vo vzťahu k obidvom žalobcom začalo vznesením obvinenia z 21.5.2004, ešte za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb. Preto pokiaľ súd prvej inštancie vychádzal z právneho názoru, podľa ktorého žalobcom možno priznať odškodnenie vo forme nemajetkovej ujmy za vedenie trestného stíhania, ak boli spod obžaloby oslobodení, hoci to zákon č. 58/1969 Zb. výslovne neupravoval, je jeho rozhodnutie vecne správne. Prvoinstančný súd pri posudzovaní primeranosti výšky uplatnenej náhrady nemajetkovej ujmy správne zohľadnil povahu trestnej veci vedenej proti žalobcom a celkovú dĺžku vedeného trestného konania (11 rokov 6 mesiacov 20 dní), počas ktorej boli žalobcovia aj s poukazom

na povahu trestnej veci v právnej neistote. Vedené trestné stíhanie závažne zasiahlo do súkromia žalobcov i do ich rodinných vzťahov. Žalobcovia aj napriek ich snahe mali problém zamestnať sa v mieste bydliska, preto boli nútení nájsť si prácu mimo okres Kežmarok, v zahraničí. Určenú výšku nemajetkovej ujmy vo výške 15.000,- eur považoval aj odvolací súd za primeranú, pretože zodpovedá objektívne zistenému skutkovému stavu veci. Uplatňovaná výška nemajetkovej ujmy vo výške 30.000,- eur bola neadekvátne. V tejto súvislosti len na porovnanie odvolací súd poukázal aj na otázku úpravy nemajetkovej ujmy v zákone č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, ktorý zákon aj súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku citoval. Ani v tomto zákone nebola spočiatku úprava nemajetkovej ujmy upravená dôsledne, pričom až neskôr v roku 2014 zaviedol zákon hranicu vo výške maximálne 50 násobku minimálnej mzdy. Táto úprava tak upravila určitý strop odškodnenia, pričom výška nemajetkovej ujmy priznaná súdom prvej inštancie bola v danej hranici. Záver súdu prvej inštancie v otázke výšky náhrady nemajetkovej ujmy preto odvolací súd považoval za správny. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 255 ods. 2 CSP tak, že stranám sporu náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, lebo v odvolacom konaní žalobcovia ani žalovaná nemali úspech.

3.1. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorým namietala, že súdy jej nesprávnym procesným postupom znemožnili, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP), a tiež nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, keď rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP). Navrhla napadnutý rozsudok zrušiť v časti, ktorou potvrdil rozsudok okresného súdu vo výroku II., III. a V. a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

3.2. Vo vzťahu k posúdeniu výšky nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, s ohľadom na žalobcami označené právne tituly takto uplatneného nároku, tvrdené a nepreukázané sťaženie podnikateľskej činnosti, nesprávne zohľadnenú ujmu na zdraví, a žalovanou prezentovanú a odvolacím súdom opomenutú početnú judikáciu, odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu považovala dovolateľka za nedostatočnú a nepreskúmateľnú, nereagujúcu na zásadné odvolacie námietky. Mala za to, že odvolací súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva žalovanej na spravodlivý proces. Uvedené procesné pochybenia zakladajú podľa nej dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP.

3.3. Vo vzťahu k priznaniu náhrady nemajetkovej ujmy žalobcom, rozhodnutím odvolacieho súdu prišlo k zásadnému odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/19/2018, 6MCdo/15/2012, 6Cdo/37/2012, 3Cdo/7/2017, 2Cdo/112/2017, 3Cdo/25/2019) týkajúcej sa priznávania primeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy, nakoľko sám dovolací súd judikoval, že všeobecné súdy, rozhodujúce o priznávaní a určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy sú povinné vychádzať z hmotnoprávných predpisov slovenského právneho poriadku (zák. č. 514/2003 Z. z., zák. č. 274/2017 Z. z.) a judikatury ESLP. Ujma, ktorá vznikla žalobcom v súvislosti s trestným stíhaním, nemôže byť odškodňovaná sumou približujúcou sa sume odškodnenia za stratu na živote (ako najzávažnejší dôsledok, za ktorý zákon priznáva maximálnu výšku náhrady nemajetkovej ujmy). Žalovaná priznala, že posúdenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy je závislé od úvahy súdu, ktorý má možnosť zvážiť všetky relevantné skutočnosti konkrétneho prípadu, ale aj táto úvaha sa musí opierať o celkom konkrétne a preskúmateľné hľadiská, pričom obmedzenia vo vzťahu k priznávanej výške nemajetkovej ujmy vyplývajú aj z hmotnoprávných predpisov, ktoré priamo určujú výšku náhrady za spôsobenú ujmu, ako aj z relevantných rozhodnutí ESLP. Zavedenie princípu primeranosti k iným formám finančných kompenzácií spolu s ponechaním možnosti prihliadať na osobitosti jednotlivého prípadu pri tom umožňuje, aby výška náhrady na jednej strane nevytvárala priestor pre obohacovanie sa, ale na strane druhej umožňovala „spravodlivé zadostučinenie.“ Pri určovaní primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy za zásah orgánu štátu, ktorú by bolo možné považovať za rozumnú a spravodlivú, je podľa žalovanej potrebné vziať do úvahy nielen samotné limity odškodnenia, ale uvedomiť si, že tieto limity majú byť viazané na prípady zlyhania štátu s najzávažnejšími dôsledkami na poškodeného. Trvanie trestného konania v dĺžke 11 rokov (keďže zásah v podobe väzby nebolo možné zohľadniť pre premlčanie) nemožno za žiadnych okolností vyhodnotiť ako zásah

odôvodňujúci priznanie náhrady nemajetkovej ujmy vo výške takmer dosahujúcej výšku odškodnenia obetí násilných trestných činov v prípade najvážnejšieho následku, a to smrti. Žalovaná poukázala na to, že niektoré žalobcami tvrdené následky neboli preukázané alebo nemohli byť zohľadnené, k čomu sa však odvolací súd opomenul vyjadriť. V nadväznosti na uvedené sa súdom priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 15.000 EUR jednoznačne javila ako nedôvodná a neprimerane vysoká. Žalobcami uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v súvislosti s rozhodnutím o väzbe, bol vyhodnotený ako premlčaný, napriek tomu súdmi priznaná náhrada nemajetkovej ujmy aj bez toho dosahuje takmer zákonom stanovený limit pre odškodnenie obetí trestného činu.

3.4. Odvolací súd navyše podľa dovolateľky pri rozhodovaní o odvolaní žalovanej, čo do výroku o trovách konania, obsah odvolania vôbec nevzal v úvahu, na argumentáciu v ňom uvedenú vôbec nereagoval, keď sa nevysporiadal s podstatným rozhodnutím ústavného súdu, na ktoré žalovaná odkazovala, ale zároveň tak ako súd prvej inštancie, nevzal v úvahu a nezareagoval ani na skutočnosť, že pri rozhodovaní o „úspechu“ žalobcov, nebolo zohľadnené späťvzatie nedôvodne uplatneného nároku na náhradu majetkovej škody.

4. Žalobcovia v spoločnom vyjadrení k dovolaniu navrhli dovolanie žalovanej odmietnuť alebo zamietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „dovolací súd“ resp. „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je nielen prípustné, ale aj dôvodné.

6. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

7. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú taxatívne vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

10. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný tak, ako sú obsahovo vymedzené v podanom dovolaní.

11. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v ustanovení § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na neustrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

12. V preskúmvanej veci predmetom dovolacieho prieskumu bolo napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu o potvrdení rozsudku vydaného súdom prvej inštancie, týkajúceho sa uplatnených nárokov na náhradu nemajetkovej ujmy z titulu nezákonného rozhodnutia v trestnom konaní.

13. Rozsudok musí obsahovať odôvodnenie preukázateľne vychádzajúce z objektívneho postupu súdu pri zisťovaní skutkového stavu pre rozhodnutie. Súd sa v ňom musí vysporiadať so všetkými skutkovými a právnymi otázkami týkajúcimi sa nároku, o ktorom rozsudkom rozhoduje a musí byť z neho zrejmé, ako o prejednávanej veci rozhodol, na základe akých skutočností a dôkazov a ako vec právne posúdil. Argumentácia súdu má byť koherentná a rozhodnutie konzistentné.

14. V rozsudku musí byť posúdený celý predmet konania v jeho komplexnosti, vo všetkých problematických otázkach, ktoré sú súdnym konaním otvorené. Súd je v konaní povinný sa dostatočne zaoberať s argumentami, ktoré žalovaný nárok podporujú, aj s tými, ktoré ho spochybňujú. Aby rozsudok bol preskúmateľný a mohol byť dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v opravnom konaní z hľadiska posúdenia jeho vecnej správnosti, súd sa v ňom musí vysporiadať so všetkými skutkovými a právnymi otázkami týkajúcimi sa predmetu konania a musí byť z neho zrejmé, na základe akých dôvodov o prejednávanej veci rozhodol, na základe akých skutočností a dôkazov a ako vec právne posúdil.

15. Z okolností preskúmvanej veci vyplýva, že dovolateľka opodstatnene namietala nedostatočné a nepreskúmateľné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia z dôvodu, že odvolací súd v rozpore s ustanovením § 387 ods. 3 CSP sa náležite nevysporiadal s relevantnými námietkami uplatnenými žalovanou v odvolacom konaní, najmä vo vzťahu k posúdeniu výšky nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, s ohľadom na žalobcami označené právne tituly takto uplatneného nároku, tvrdené a nepreukázané sťaženie podnikateľskej činnosti, nesprávne zohľadnenú ujmu na zdraví a žalovanou prezentovanú a odvolacím súdom opomenutú početnú judikaturu. Dovolací súd zistil, že je rovnako zmätočné aj odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie.

16.1. Krajský súd v predmetnej veci konštatoval postačujúce zistenie skutkového stavu potrebné pre rozhodnutie veci, ako aj z vykonaného dokazovania, vychádzajúce správne právne posúdenie. Uviedol, že z odôvodnenia prvoinštančného rozsudku je zrejмый vzťah medzi skutkovými zisteniami, úvahami pri hodnotení dôkazov a právnym záverom. Odvolací súd sa stotožnil s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie vo vzťahu k meritu veci a k odvolacím námietkam žalovanej a žalobcov dodal, že súd prvej inštancie otázku premlčania náhrady nemajetkovej ujmy posúdil v zhode. Z pohľadu premlčania nebola vylúčená možnosť žalobe vyhovieť a priznať žalobcom náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch za samotné trestné stíhanie. Pokiaľ súd prvej inštancie vychádzal z právneho názoru, podľa ktorého žalobcom možno priznať odškodnenie vo forme nemajetkovej ujmy za vedenie trestného stíhania, ak boli spod obžaloby oslobodení, hoci to zákon č. 58/1969 Zb. výslovne neupravoval, je rozhodnutie súdu prvej inštancie vecne správne. Súd prvej inštancie pri posudzovaní primeranosti výšky uplatnenej náhrady nemajetkovej ujmy správne zohľadnil povahu trestnej veci vedenej proti žalobcom a celkovú dĺžku vedeného trestného konania, ktoré závažne zasiahlo do súkromia žalobcov i do ich rodinných vzťahov. Určenú výšku nemajetkovej ujmy vo výške 15.000,- eur považoval aj odvolací súd za

primeranú, pretože zodpovedá objektívne zistenému skutkovému stavu veci a uplatňovaná výška nemajetkovej ujmy vo výške 30.000,- eur je neadekvátna.

16.2. Dovolateľka namietala voči záverom súdu prvej inštancie vo vzťahu k posúdeniu výšky nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, s ohľadom na žalobcami označené právne tituly takto uplatneného nároku, tvrdené a nepreukázané sťaženie podnikateľskej činnosti, nesprávne zohľadnenú ujmu na zdraví, a žalovanou prezentovanú a odvolacím súdom opomenutú početnú judikatúru.

17.1. Z obsahu odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že odvolací súd sa nezaoberal jednotlivými námietkami žalovanej, ktoré uplatnila v odvolaní. Veľmi letmo sa vysporiadal len s niektorými z nich, aj to takým spôsobom, že poukázal len na argumentáciu súdu prvej inštancie, uviedol svoj názor, ale na argumentáciu žalovanej nereagoval. Dovolací súd poukazuje na skutočnosť, že krajský súd napriek výslovnému príkazu obsiahnutému v § 387 ods. 3 CSP, aby sa v odôvodnení vysporiadal s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní, s takýmito tvrdeniami uvedenými žalovanou ako odvolateľkou sa v odôvodnení napadnutého rozsudku nevysporiadal, iba skonštatoval správnosť dôvodov uvedených okresným súdom ako súdom prvej inštancie v zmysle § 387 ods. 2 CSP. Žalovaná pritom v podanom odvolaní uviedla podstatné tvrdenia týkajúce sa posúdenia nároku na nemajetkovú ujmu, keďže žalobcovia označili viaceré tituly na uplatnenie tohto nároku (väzbu a nezákonné trestné stíhanie), pričom sa oba sudy pri nároku na nemajetkovú ujmu za vykonanú väzbu zhodli, že ide o nárok premlčaný. Súd prvej inštancie ani súd odvolací sa ani v náznakoch nezaoberali tým, že táto skutočnosť musí mať zásadný vplyv na výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy. V tomto možno prisvedčiť žalovanej, že pokiaľ je uplatnená nemajetková ujma z viacerých titulov, je potrebné, aby boli oddelené aj pokiaľ ide o výšku, v akej si ju žalobca uplatňuje. Rôzne tituly vychádzajú z rozličných skutkových okolností, majú iné dopady na život žalobcu a vyplývajú z odlišných právnych východísk. Tento názor mal zjavne aj súd prvej inštancie, ktorý v priebehu konania vyzval žalobcov, aby presne špecifikovali, akú nemajetkovú ujmu od žalovanej požadujú ako odškodnenie za vykonanú väzbu a koľko za nezákonné trestné stíhanie. Žalobcovia však svoj nárok nešpecifikovali, pričom to ďalej okresný súd ani krajský súd nezohľadňovali, aj keď mali. S ohľadom na skutočnosť, že bolo skonštatované premlčanie nároku na nemajetkovú ujmu za väzbu, mali oba nároky dôsledne oddeliť a vysporiadať sa pri výške nemajetkovej ujmy s premlčaním nároku na odškodnenie za väzbu už vo fáze konania na súde prvej inštancie. Súd prvej inštancie zamietol vo zvyšku žalobu ako nedôvodnú a odvolací súd pripojil, že suma nad 15000 € každému zo žalovaných by bola neprimeraná. Ani jeden z nich však neuviedol v akej časti bola zamietnutá žaloba z dôvodu premlčania. Ak konajúce sudy vychádzali z toho, že žalobcovia žiadajú celú sumu len za nezákonné trestné stíhanie, mali sa s tým v odôvodnení vysporiadať, najmä pokiaľ ide o úvahu, ako to teda potom žalobcovia mysleli s väzbou. Namiesto toho oba sudy vo svojom odôvodnení viac krát pomerne zmätočne poukazovali aj na otázku väzby (napr. bod 62.; 2. odsek bodu 64. rozsudku okresného súdu; bod 24. rozsudku krajského súdu). V tomto možno konštatovať vnútornú rozpornosť predmetných odôvodnení preskúmaných rozsudkov.

17.2. Odvolanie otvorilo otázky spôsobilé spochybniť argumentáciu, ktorú si osvojil súd prvej inštancie, minimálne niektoré jej časti, poukázalo na nedostatočné odôvodnenie už rozsudku súdu prvej inštancie.

17.3. Posúdenie veci krajským súdom sa tak neodrazilo v jasnom a zrozumiteľnom zodpovedaní všetkých právnych a skutkovo relevantných otázok. Nemožno hovoriť o tom, že by sa žalovaná „opakovala“ vo svojej argumentácii z konania pred okresným súdom a tento sa s jej argumentáciou, ktorú použila v odvolaní, už vysporiadal. Skôr tu možno hovoriť o tom, že už súd prvej inštancie sa nedostatočne vysporiadal s otázkou vplyvu premlčania jedného z titulov na priznanie nemajetkovej ujmy na výšku priznania nemajetkovej ujmy i samotného odlišenia týchto titulov, tak aby bolo jasné, akej nemajetkovej ujmy a z akého titulu sa žalobcovia domáhajú. Taktiež ani z jedného rozsudkov nie je jasné, ako sa pri čiastočnom zamietnutí žaloby sudy vysporiadali s premlčaním nároku na odškodnenie za väzbu. Žalovaná tieto námietky uviedla už v odvolaní a napriek tomu, že sú podstatné, sa nimi odvolací súd nezaoberal.

18. V zmysle judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavného súdu“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a

právne významné (IV. ÚS 14/07). Vecná spojitosť odôvodnenia rozhodnutia s princípom práva na spravodlivý proces garantuje každému účastníkovi konania, že vydaný rozsudok musí spĺňať limity zrozumiteľného, určitého a logicky odôvodneného rozsudku.

19. Pokiaľ ide o rozhodovanie o trovách konania, dovolací súd dopĺňa, že je rovnako potrebné do rozhodnutia zohľadniť premlčanie nároku na nemajetkovú ujmu, pokiaľ ide o väzbu i čiastočné späťvzatie žaloby. V súvislosti s nálezom ústavného súdu z 13. februára 2020, sp. zn. IV. ÚS 652/2018, na ktorý poukázala žalovaná, dovolací súd zdôrazňuje, že je potrebné prihliadnuť, či naozaj zo strany žalobcov bola výška žalovanej nemajetkovej ujmy „v neprimeranej a zjavne nadsadenej výške, ktorá v obdobných veciach vyplýva z ustálenej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov“. Pokiaľ opätovne dospejú konajúce súdy k záveru o plnom úspechu žalobcov, je potrebné sa s týmto kritériom, aj s ohľadom na predmetné rozhodnutie ústavného súdu vysporiadať.

20. S ohľadom na vyššie uvedené dovolací súd na záver dodáva, že uplatnený dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP bol dôvodný, lebo náležitým neodôvodnením napadnutého rozhodnutia aj rozhodnutia súdu prvej inštancie, došlo k porušeniu procesných práv strany v takej miere, že možno konštatovať porušenie práva na spravodlivý proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru, v ktorom je implikované právo na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy.

21. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v ustanovení § 420 CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/44/2015, 2Cdo/111/2014, 3Cdo/4/2012, 4Cdo/263/2013, 5Cdo/241/2013, 6Cdo/591/2015, 7Cdo/212/2014, 8Cdo/137/2015).

22. Z uvedených dôvodov dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a rozhodnutie súdu prvej inštancie, lebo nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1, 2 v spojení s § 450 CSP).

23. V ďalšom konaní je úlohou súdu prvej inštancie vo veci konať a na základe výsledkov vykonaného dokazovania k jednotlivým uplatneným nárokom, rozsudkom vo veci samej v súlade s ustanovením § 212 ods. 1 CSP rozhodnúť. Vysloveným právnym názorom odvolacieho súdu v tomto uznesení je súd viazaný (§ 455 CSP).

24. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

25. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.